

היום נלמד בעזרת ה':

גיטין דף סה

👉 מעשר שני צריך להעלותו ירושלים ולאכול שם. אפשר לפדות את פירות המעשר שני ולחללם על מעות, ובכך הפירות נעשים חולין ואפשר לאוכלם בכל מקום. מי שפודה את המעשר שני שלו צריך להוסיף חומש במעות יותר משווי הפירות, אבל הפודה מעשר שני של חברו אינו צריך להוסיף חומש.

מתיב רב אויא: רב אויא מקשה על דברי רב חסדא לעיל שקטן לא יכול לזכות עבור אחרים: למדנו במשנה במס' מעשר שני - אפשר להערים על מעשר שני כדי להיפטר מהוספת חומש, כיצד? אומר אדם לבניו הגדולים או לעבדו ושפחתו העברים 'קחו את המעות הללו ותפדו בהם ממני את המעשר שני', וכיון שהם נחשבים כאנשים אחרים לגביו הרי הם פטורים מהוספת חומש (= שהרי הם פדו מעשר שני שלא שייך להם), והם חוזרים ונותנים לו את המעות, ונמצא שפדה את המעשר שני ללא הוספת חומש. ע"כ המשנה.

האי שפחה היכי דמי: אם מדובר שהשפחה הביאה שתי שערות, א"כ מה היא עושה אצלו והרי היא כבר יצאה לחירות ע"י סימני נערות (= שתי שערות), אלא בהכרח שמדובר שהיא קטנה ועדיין לא הביאה שתי שערות, ובכל זאת אמרה שם המשנה שהיא יכולה לפדות מעשר שני עבור מישהו אחר, וזה שלא כדברי רב חסדא שאמר שקטן שנותנים לו חפץ ומחזירו לאחר שעה אינו זוכה לאחרים. (= כלומר המשנה אמרה שהשפחה הקטנה זוכה במעות על מנת לפדות את המעשר שני עבורו, ונמצא שהיא זוכה למישהו אחר, וזה שלא כדברי רב חסדא).

תירוץ: מדובר במעשר שני בזמן הזה שהוא מדרבנן, ולכן בזה קטן יכול לזכות לאחרים.

קושיא: **ואמה העבריה וכו'.** וכי בזמן הזה יש אמה (= שפחה) עבריה? והרי דין עבד עברי (ואמה עבריה) נוהג רק בזמן שהיובל נוהג, ובזמן הזה שאין דין יובל אין דין אמה עבריה.

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור

052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com



052-342-4473



תירוצו: אלא צריך להעמיד את המשנה שם במעשר שני שהופרש מפירות שגדלו בעציץ נקוב, שדין המעשרות שלו הוא רק מדרבנן, וכיון שהמעשר שני שלו הוא רק מדרבנן לכן תיקנו שקטן יכול לזכות בו לאחרים.

*

אמר רבא: יש 3 מידות חלוקות בדין זכיית קטן:

1. **צרור וזורקו, אגוז ונוטלו**: כלומר קטן שנותרים לו צרור (= אבן) והוא זורק אותו, אבל אם נותרים לו אגוז הוא נוטל אותו, הרי הוא יכול לזכות לעצמו אבל אינו יכול לזכות לאחרים, כגון אם זיכה אדם לחברו משהו ע"י אותו קטן, דהיינו שמסר לקטן חפץ ואמר לו 'זכה בחפץ זה לפלוני', לא זכה פלוני בחפץ.

וכנגדן בקטנה: וקטנה כזאת נחשבת שהיא יודעת לשמור קידושיה, ומתקדשת מדרבנן בקידושי אמה או אחיה לדעתה, או שהיא בעצמה מקבלת קידושיה אם היא יתומה. וכדי להתגרש מקידושין אלו היא צריכה 'מיאון', כלומר שאינה צריכה גט אלא די שממאנת בבעלה ובכך היא יוצאת ממנו. אבל קטנה שאינה יודעת לשמור קידושיה אינה צריכה מיאון, לפי שלא חלו קידושיה כלל אפילו מדרבן.

2. **הפעוטות** (= קטן בין גיל שש לגיל שמונה) **מקחן מקח וממכרן ממכר במטלטלין**.

וכנגדן בקטנה: וקטנה כזאת נחשבת כאשה שבעלה משלחה ואינה חוזרת ויכולה לקבל בעצמה את גיטה. ואפילו אם אביה קיבל עבורה את קידושיה שהקידושין חלו מן התורה, ואח"כ מת אביה, יכולה לקבל את גיטה בעצמה.

3. **הגיעו לעונת נדרים**: כלומר שנה אחת לפני גיל הנערות (= קטן בן 12 שנה ויום אחד וקטנה בת 11 שנה ויום אחד) בודקים אותם האם הם יודעים לשם מי נדרו או הקדישו, ואם הם יודעים הרי שנדרן נדר והקדשן הקדש.

וכנגדן בקטנה: וקטנה כזאת שהביאה שתי שערות צריכה חליצה אם בעלה מת ללא בנים, אבל לפני הזמן הזה היא נחשבת לקטנה ואפילו אם הביאה שתי שערות אין זה סימן נערות אלא סתם שומא (= יבלת).

ולמכור בנכסי אביו: ולגבי למכור קרקעות שירש מאביו, עד גיל עשרים הוא נחשב לקטן ואינו יכול למכור.

משנה: קטנה שאמרה לשליח שלה 'התקבל לי גיטי' (= תהיה שליח קבלה עבורי), אינו גט עד שיגיע הגט לידה, ולכן הבעל יכול לחזור בו כל עוד לא הגיע הגט לידה. והטעם הוא לפי שקטן לא יכול למנות שליח, ונמצא שהוא אינו השליח שלה אלא שליח הולכה של הבעל.

ואם אמר לו אביה: ואם אמר אביה לשליח 'צא והתקבל לביתי את גיטה', לאחר שהגט הגיע לידי השליח אין הבעל יכול לחזור בו.

האומר תן גט זה לאשתי במקום פלוני ונתנו לה במקום אחר, פסול: לפי שאינו רוצה שְׁיִדְּקְלוּ עליו במקום אחר והוא מקפיד על כך, ונמצא שבמקום אחר הוא אינו שליחו של הבעל ואינה מגורשת.

אבל אם הוא אמר לשליח **הרי היא במקום פלוני** והשליח נתן לה את הגט במקום אחר, הגט כשר, לפי שהוא רק רצה לומר לו היכן היא נמצאת והוא לא מקפיד על כך.

האשה שאמרה... פסול: לפי שהיא מתגרשת במקום שהשליח מקבל את גיטה ואינה רוצה שְׁיִדְּקְלוּ עליה שם, והיא מקפידה על כך.

ר' אלעזר מכשיר: יבואר בגמ'.

אבל אם היא אמרה לשליח **הבא לי גיטי ממקום פלוני** והוא הביא לה אותו ממקום אחר, לדעת כולם הגט כשר, לפי שהיא מתגרשת רק כשהגט יגיע לידה ואינה מקפידה מהיכן יביא לה את הגט.

גמרא: מדוע רבי אלעזר לא חולק ברישא (= תן גט זה לאשתי במקום פלוני... פסול) וחולק רק בסיפא?

תשובה: ברישא מדובר בבעל שהוא מגרשה מדעתו והדבר תלוי בו, ולכן אנו אומרים שהוא מקפיד, אבל בסיפא מדובר באשה שהיא מתגרשת בעל כרחיה, והיא אינה יודעת האם בעלה יסכים לתת לה את הגט דווקא במקום פלוני בו היא רוצה שיתן לה, ולכן היא רק אומרת לשליח היכן הוא ימצא את בעלה ואינה מקפידה על כך.

משנה: הבא לי גיטי: אשת כהן שאמרה לשליח שיביא את גיטה, דהיינו שעשתה אותו שליח הולכה - יכולה לאכול תרומה עד שיגיע הגט לידה, כי עדיין היא נשואה

לכהן. אבל אם אמרה לשליח שיקבל את גיטה דהיינו שיהא שליח קבלה, אסורה לאכול מיד בתרומה, כי יש חשש שהשליח מצא את בעלה מיד.

ואם אמרה לשליח 'התקבל לי גיטי במקום פלוני' - לדעת רבנן היא יכולה לאכול עד שיגיע השליח לאותו מקום, כלומר גם אם הוא קיבל את הגט במקום אחר היא לא מתגרשת עד שיגיע למקום ההוא, מכיון שהיא עשתה אותו שליח קבלה דוקא במקום פלוני. לדעת רבי אלעזר אסורה לאכול מיד, כי רבי אלעזר סובר שגם אם היא אמרה לו מקום פלוני היא רק מתכוונת להראות לו היכן נמצא הגט, אבל היא לא מקפידה שיהיה שליח דוקא שם, ולכן אנו חוששים שמא השליח מצא את הבעל מיד כשהוא יצא מפתח ביתה והיא מגורשת.

גמרא: וגיטא מיהא הוי: מדוע לדעת רבנן הגט כשר, ואמנם השליח נעשה שליח קבלה רק כשיגיע למקום פלוני - והרי במשנה הקודמת כתוב שלדעת רבנן אם השליח קיבל את הגט במקום אחר ממה שאמרה לו האשה הגט פסול, כי היא מקפידה שהוא יקבל את הגט דוקא במקום שהיא אמרה.

תירוץ: לא צריכא: מדובר שהיא אמרה לשליח 'התקבל לי גיטי בעיר מתא מחסיא, ולפעמים תמצא את בעלי בבבלי'. שכוונתה לומר כך: תיקח את הגט איפה שתמצא את בעלי, אבל הגט לא יהא גט (כלומר לא תהיה שליח קבלה שלי) עד שתגיע למתא מחסיא.

*

פשיטא, דהא מראה מקום היא לו: פשיטא שלדעת רבי אלעזר היא צריכה לחשוש שהיא התגרשה מיד, שהרי רבי אלעזר אמר במשנה הקודמת שהאישה לא מקפידה בדוקא על המקום שאמרה אלא היא רק מראה לו היכן הוא יכול למצוא את בעלה.

תירוץ: לא צריכא: מדובר שהיא אמרה לשליח 'לך לכיוון מזרח כי הבעל שלי נצא במזרח' ואילו השליח הלך לכיוון מערב. היה מקום לחשוב שאין שום סיבה שהיא תחשוש שהיא מגורשת, משום שהרי הבעל לא נמצא במערב והשליח לא ימצא אותו, קמ"ל שאנו חוששים שכאשר השליח יצא לדרכו הוא פגש בבעל והוא נתן לו את הגט.

האומר לשלוחו ערב לי בתמרים: אדם שעשה שליח שיעשה לו עירוב תחומין בתמרים (עירוב תחומין = מותר לאדם ללכת מן העיר אלפים אמה לכל כיוון אלא אם כן בערב שבת הוא הניח סעודה בסוף אלפים אמה מן העיר שאז הוא יכול ללכת עוד אלפיים מהעירוב והלאה), והלך השליח ועירב לו בגרוגרות (= תאנים מיובשות) - בכרייתא אחת כתוב שעירובו עירוב, ובכרייתא אחרת כתוב שעירובו אינו עירוב. ולכאורה זו סתירה בין הכרייתות!

אמר רבה: הכרייתות נחלקו במחלוקת רבנן ורבי אלעזר הנ"ל. הכרייתא שסוברת שהעירוב לא חל - היא כדעת רבנן שהעושה שליח ואומר לו מקום פלוני הוא מקפיד בדוקא על המקום, והוא הדין כאן לגבי התמרים שהוא מקפיד שיערב לו דוקא בהם. ואילו הכרייתא שסוברת שהעירוב כן חל - היא כדעת רבי אלעזר שהעושה שליח אינו מקפיד בדוקא על המקום המסוים או על המאכל המסוים.

ורב יוסף אמר: שתי הכרייתות הולכות אליבא דרבנן ואין סתירה ביניהם. כי דוקא לגבי גט סוברים רבנן שהאישה מקפידה להתגרש במקום פלוני, משום ששם יש לה פחות בושות מאשר במקום אחר. אבל לגבי עירוב מודים רבנן שאין הבדל בין סוג המאכל, וגם אם עירב השליח במאכל אחר העירוב חל. אלא שכל זה במאכל של המשלח, אבל אם המשלח קיבל רשות מחבירו להשתמש בתמרים שלו לעירוב, והשליח שהוא עשה לקח את הגרוגרות של חבירו, ודאי שהעירוב לא חל כי לא היה לו רשות להשתמש בהם. נמצא שהכרייתא האומרת שהעירוב חל מדברת במאכלים השייכים למשלח, ואילו הכרייתא האומרת שהעירוב לא חל מדברת במאכלים השייכים לחבירו של המשלח.

אמר ליה אביי: והרי מצאנו שתי כרייתות גם לענין שינוי המקום. שהאומר לשלוחו 'תניח את העירוב במגדל' (= ארון) שנמצא בסוף האלפיים אמה, והמשלח הניח את העירוב בשוכן. נחלקו הכרייתות האם העירוב חל. והרי כאן לא שייך להסביר שכרייתא אחת מדברת במגדל ושוכן של המשלח, והכרייתא השניה מדברת במגדל ושוכן של חבירו - כי כאן חבירו לא מקפיד אם יניח את העירוב במגדל או בשוכן!

תירוצו: **התם נמי איכא פירי דמגדל וכו':** לא מדובר שם על המקום שבו יונח העירוב, אלא על הפירות שנמצאים במגדל. דהיינו חבירו של המשלח נתן לו רשות לקחת פירות מהמגדל שלו, והשליח לקח פירות מהשוכן שלו, ומחלוקת זו היא ממש כנ"ל.

משנה: האומר כתבו גט: אמנם בתורה נאמר "וְכָתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתָתָהּ" אך בני אדם קוראים לזה 'גט', ולכן כוונתו לגירושין, ואם אמר כן לשני עדים הם כותבים גט ונותנים אותו לאשתו. וכן אם אמר להם 'גרשוה' כוונתו לגרשה בגט. וכן אם אמר 'כתבו איגרת ותנו לה' גם לשון 'איגרת' בלשון בני אדם היא גט כי בגט כותבים 'ודין יהא לך מינאי ספר תירוכין ואיגרת שבוקין' (= וזה יהא לך ממני ספר גירושין ואיגרת עיזבון).

אבל אם אמר 'פטרוה' לא אמר כלום כי שמא כוונתו שיפטרו אותה מהחובות שהיא חייבת לו. וכן אם אמר 'פרנסוה' שזהו לשון 'עשו את צרכיה' איננו יודעים האם התכוין לצורך שלה להיפטר מיבום והיינו לתת לה גט, או שמא התכוין שיספקו לה ביגוד.

וכן 'עשו לה כנימוס' (= כחוק) איננו יודעים האם כוונתו לחוק הגט, או לחוק מזונות וביגוד. וכן 'עשו לה כראוי' לא ברור מה כראוי.

גמרא: תנו רבנן: אם אמר את אחד מהלשונות הבאים נותנים לה גט: 'שלחוה' - כי זה לשון הפסוק בגירושין "וְשִׁלְחָהּ מִבֵּיתוֹ" / 'שבקוה' - כי זה לשון הנכתב בגט 'איגרת שבוקין' וכנ"ל / 'תרכוה' הוא לשון גירושין הנכתב בגט כנ"ל.

אבל אם אמר את אחד מהלשונות הבאים לא אמר כלום: **פטרוה** / **פרנסוה** וכו' וכמו שהתבאר במשנה.

תניא רבי נתן אומר: אם אמר 'פטרוה' - דבריו קיימין כי זה לשון 'ציווי': אני מצוה שתפטרו אותה ותשלחו אותה ממני, דהיינו תגרשו אותה. אבל אם אמר 'פיטרוה' - כוונתו ללשון 'פטור' דהיינו תפטרו אותה מהחובות שהיא חייבת לי.

אמר רבא: רבי נתן שהגיע מבבל ששם מדברים לפעמים בלשון הקודש ולפעמים בארמית - הוא מדייק בין הלשונות, כי בלשון הקודש אומרים לשון פטור מחובה 'פיטרוה', וכאשר הוא מדגיש ואומר בלשון ארמי 'פטרוה' כוונתו לגירושין. אבל התנא שלנו שהוא בן ארץ ישראל לא מדייק כן.

איבעיא להו הוציאוה מהו: בעל שאמר 'הוציאוה' האם כוונתו לגט על פי לשון הפסוק בגירושין "וְיִצְאָהּ מִבֵּיתוֹ", או ששם נאמר שהיא יצאה מעצמה, ופה הוא אומר שיוציאוה בעל כרחה.

'עזבוה' - האם כוונתו 'לאיגרת שבוקין (= עיזבון)', או שלא אמר בלשון ארמית ככתוב בגט אלא בלשון עברית ואין כוונתו לגירושין.

'התירוה' - האם כוונתו שתהא מותרת לכל אדם בגירושין, או שיתיר לה את הנדרים שלה.

וכך **'הניחוה'**, **'הועילו לה'**, **'עשו לה כדת'** - יש להסתפק בהם.

פשוט מיהא חדא: תפשוט לפחות ספק אחד: **'עשו לה כדת'** - מהברייתא.

משנה: היוצא בקולר: היוצא להריגה שאמר 'כתבו גט לאשתי', אפילו שלא צוה אותם לתת לה את הגט - כותבים ונותנים לה אותו, משום שמחמת בהילותו הוא לא דייק בלשונו אך בודאי זו היתה כוונתו.

אף המסוכן: שכיב מרע, דינו כנ"ל.